

Tachinus basalis en för Sverige ny kortvinge (Coleoptera, Staphylinidae), som snabbt invaderat Norrbotten.

STIG LUNDBERG

Lundberg, S.: *Tachinus basalis*, en för Sverige ny kortvinge (Coleoptera, Staphylinidae), som snabbt invaderat Norrbotten. [*Tachinus basalis*, a new rove beetle for Sweden which rapidly expands its distribution in the north.] – Entomologisk Tidskrift 128 (4): 163–165. Uppsala, Sweden 2007. ISSN 0013-886x.

The rove beetle *Tachinus basalis* is expanding its distribution westwards from boreal Russia. In 1975 it was found for the first time in Finland (although an undetermined specimen collected in 1950 was found after that), and 1999 the first specimen was found in north-eastern Sweden. In 2006 more than 200 specimens were found in Norrbotten, with the highest number 184 specimens in Krokliden north of Boden. Still no records exist outside Norrbotten. The species has apparently rapidly immigrated Norrbotten and it will be interesting to follow its probable further expansion.

Stig Lundberg, Rektorsgatan 5, 972 42 Luleå. E-mail: stiglundbergnb@gmail.com

I samband med inventering av skalbaggsfaunan i Pallosenvaara-området i sydöstra Finland 1975 erhöj jag bl a några exemplar av en cmstor kortvinge av släktet *Tachinus*, som då visade sig vara en för Finland ny art: *T. basalis* Erichson 1840 (Fig. 1). Den hade tidigare ej konstaterad väster om Uralbergen i Ryssland (Lundberg 1978). Arten har sedan brett ut sig i Finland och främst tagits i enstaka exemplar i fönsterfällor i södra och sydöstra delarna. De första exemplaren i Helsingforsområdet hittades under 80-talet. År 2002 och de följande åren samlades den på flera lokaler i södra Finland och t ex i Joensuu, norra Karelen. Ett felbestämt exemplar taget redan på 1950-talet har dessutom påträffats i Yrjö Kangas samling. Fyndplatsen var Lieksa inte långt från min fyndlokal vid Pallosenvaara. (Ilpo Rutanen in litt).

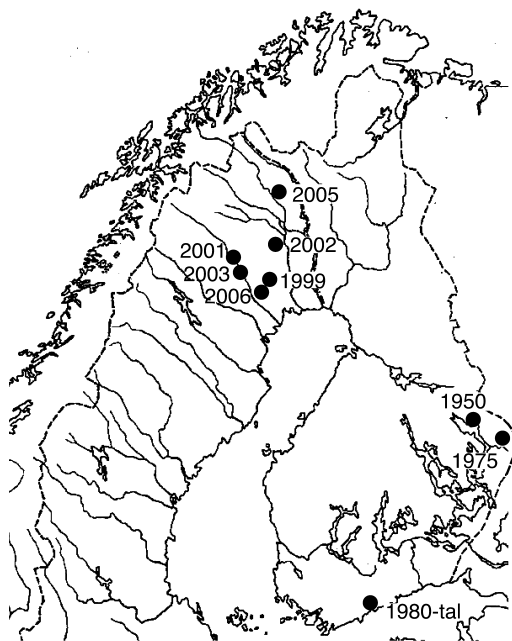
1999 erhöj det första exemplaret i Sverige (Lundberg 2006) i Norrbotten i fönsterfälla i Blåkölen naturreservat, N Niemisel (Fig. 2). År 2001 hittades ytterligare 1 exemplar i samma område dels också i fönsterfälla strax S Messaure i Lule lappmark. 2002 togs 2 exemplar i Paskati-ve naturreservat (leg Roger Pettersson) och såväl

2003 som 2004 i enstaka exemplar i Vuollerim (Lu lpm) och 2005 i 23 ex (leg samtliga Mats Karström/Kjell Hedmark). Dessutom erhöj 3 ex i fönsterfällor från Pessinki-området i Torne lappmark 2005 (leg Roger Pettersson)

Under 2006 inventerade sedan länsstyrelsens naturvårdssektion den brokiga aspmycelbaggen (*Agathidium pulchellum*) med hjälp av 4 fönsterfällor i vardera Blåkölen respektive Krokliden (blivande Storhuvudets naturreservat). Enda kända lokalen i Sverige för denna EN-art är nämligen Blåkölen, men då Krokliden är vårt kanske vackraste aspurskogsområde bör arten finnas även där. Fällorna var i funktion 3 juli-12 augusti vid tillsynes lämpliga asplågor för aspmycelbaggen (Fig. 3). Tyvärr misslyckades försöken att påträffa aspmycelbaggen, möjligen på grund av det extremt torra och varma vädret som torkade ut lämplig ved. Däremot visade genomgången av fångsterna en helt dominant förekomst av *Tachinus basalis*. Inte mindre än 184 exemplar erhöj sålunda i Krokliden och över 30 i Blåkölen. Av fångsten i Krokliden (Tabell 1) framgår det ovanligt höga antalet av älgspillningsarter utöver *Tachinus basalis* (konstaterat i såväl älgspilling

Figur 1. *Tachinus basalis*.

Figur 2. Fyndlokaler för *Tachinus basalis* i Norrbottens län, med årtal för resp. första fynd. Gränserna för faunaprovinerna visas på kartan.

Finding sites for *Tachinus basalis* in the county of Norrbotten, with year for the first records on respective site. Borders between faunal provinces are shown.

som *Homo sapiens* av Lars Huggert in litt) bla *Philonthus lederi*. *Tachinus basalis* har visat sig leva även i både färsk och ruttnande svamp,

men genom det extrema klimatet saknades helt svamp under aktuell fångsttid. Även uppe i vardera Vuollerim och Messaure togs ett 10-tal

Figur 3. Fönsterfälla på asplåga i Krokliden. I denna kom en stor mängd av kortvingen *Tachinus basalis*.

Trap on an aspen log in Krokliden. In this trap many individuals of *Tachinus basalis* were caught.

Tabell 1. Antal individer av arter fångade i fönsterfällor i Krokliden 3/7-12/8 2006 ordnade systematiskt efter Lundberg & Gustafsson (1995). Totalt användes 4 fällor.

Number of individuals of species caught in window traps in Krokliden 3/7-12/8 2006, ordered systematically according to Lundberg & Gustafsson (1995). A total of four window traps were used.

<i>Cercyon impressus</i> 5, <i>C. melanocephalus</i> 2	<i>Xenota myrmecobia</i> 1
<i>Anisotoma humeralis</i> 7, <i>A. castanea</i> 23, <i>A. glabra</i> 3, <i>A. orbicularis</i> 7	<i>Mocytta fungi</i> 3
<i>Sphaerites glabratus</i> 1	<i>Lypoglossa lateralis</i> 8,
<i>Sciodrepoides watsoni</i> 18	<i>Alaobia sodalis</i> 1
<i>Catops alpinus</i> 17, <i>C. luteipes</i> 1, <i>C. coracinus</i> 11, <i>C. nigrita</i> 13	<i>Dimetrota cinnamoptera</i> 5
<i>Philonthus puella</i> 89, <i>P. politus</i> 6, <i>P. succicola</i> 6, <i>P. lederi</i> 63	<i>Atheta incognita</i> 4, <i>A. allocera</i> 1, <i>A. diversa</i> 8, <i>A. strandiella</i> 1, <i>A. pilicornis</i> 1, <i>A. paracrassicornis</i> 43,
<i>Quedius mesomelinus</i> 4, <i>Q. maurus</i> 7, <i>Q. tenellus</i> 2, <i>Q. xanthopus</i> 1, <i>Q. plagiatus</i> 3	<i>Leptusa fumida</i> 1
<i>Atrecus pilicornis</i> 1	<i>Potosia cuprea metallica</i> flera
<i>Megarthus sinuaticollis</i> 4,	<i>Cantharis paludosa</i> 1
<i>Omalius strigicollis</i> 3	<i>Malthinus biguttatus</i> 1
<i>Deliphrum tectum</i> 2,	<i>Athous subfuscus</i> 3
<i>Scaphisoma agaricinum</i> 5	<i>Liotrichis affinis</i> 6
<i>Syntomim aeneum</i> 1	<i>Eanus costalis</i> 3
<i>Oxytelus laequatus</i> 5	<i>Ampedus nigrinus</i> 1
<i>Mycetoporus lepidus</i> 2	<i>Sericus brunneus</i> 1
<i>Bryoporus punctipennis</i> 1	<i>Epuraea boreella</i> 5, <i>E. marseuli</i> 3, <i>E. pygmaea</i> 4, <i>E. biguttata</i> 1, <i>E. silacea</i> 4, <i>E. aestiva</i> 3
<i>Lordithon lunulatus</i> 5, <i>L. speciosus</i> 3	<i>Omosita depressa</i> 1
<i>Sepedophilus littoreus</i> 1	<i>Glischrochilus hortensis</i> 7
<i>Tachinus elegans</i> 1, <i>T. pallipes</i> 31, <i>T. basalis</i> 184 DD, <i>T. latcollis</i> 2, <i>T. elongatus</i> 1	<i>Arpidiphorus orbiculatus</i> 1
<i>Aleochara brevipennis</i> 4, <i>A. fumata</i> 3, <i>A. moerens</i> 1	<i>Rhizophagus ferrugineus</i> 1
<i>Oxyroda alternans</i> 2	<i>Cryptophagus instabilis</i>
<i>Ischnoglossa elegantula</i> 1	<i>Cerylon histeroideus</i> 1
<i>Schistoglossa aubei</i> 1	<i>Salpingus ruficollis</i> 2
<i>Microdota subtilis</i> 5	<i>Orchesia minor</i> NT 1
	<i>Anaspis marginicollis</i> 2
	<i>Hylaste cunicularius</i> 1, <i>H. brunneus</i> 1
	<i>Dryocoetes autographus</i> 2

Tachinus basalis exemplar i fällor 2006.

Jag har gått genom stora fönsterfällfångster från Ångermanland inom ramen för SLU:s projektet "Död ved" från 2006 utan att någon *T. basalis* erhållits och ej heller från Västerbotten 2005, men uppenbarligen har arten invaderat Norrbotten. Arten har upptagits som DD d v s kunskapsbrist, men borde nu avföras från rödlistan.

Intressant är att *Tachinus basalis* erhållits i stor mängd i material som Joakim Hjältén (SLU Umeå) insamlat på färiska brandområden i Fairbanks-området i Kanada 1999. Det blir därför intressant att under år 2007 se frekvensen av *Tachinus basalis* på det stora brandområdet från sensommaren 2006 vid Bodträskfors strax N Krokliden där insamlingar kommer att företas. Likaså undrar man hur snart arten påträffas i Västerbotten eller ännu sydligare.

Tack

Jag vill passa på att tacka främst Sofia Gylje och Susanne Backe för att jag fått disponera insamlat material under 2006 liksom Roger Pettersson, Mats Karström och Kjell Hedmark. Dessutom Ilpo Rutanen för de finska uppgifterna och Sofia Gylje för fotot av en fälla. Dessutom Christoffer Fägerström för foto av *Tachinus basalis*.

Litteratur

- Lundberg, S. 1978. *Agathidium pulchrum* och *Tachinus basalis* nya för Europa, samt andra sällsynta skalbaggsarter från Pallosenvaara-området (östra Finland) (Coleoptera). – Not. Ent. 58:71-72.
- Lundberg, S. 1993. Lövträdsflugan *Xylomya czeakanovskii* (Diptera, Xylomyidae) påträffad i Norrbotten som ny för Sverige. – Ent. Tidskr. 114: 173-174
- Lundberg, S. 2006. Nyttillkomna och strukna skalbaggsarter sedan 1995 års Catalogus Coleopterorum Sueciae. – Ent. Tidskr. 127:101-111
- Lundberg, S. & Gustafsson, B. 1995. Catalogus Coleopterorum Sueciae. – Naturhistoriska riksmuseet & Entomologiska föreningen, Stockholm.